

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

15.11.2019թ.
ք. Երևան

Քաղաքացիական գործ
թիվ ԵԴ/0511/02/19

ՈՐՈՇՈՒՄ

**Թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործի
ընդդատությունը որոշելու մասին**

**1. Գործի դատավարական նախապատմությունը և ընդդատության հարցի լուծման
համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.**

Սարգսիսյանի վակ բաժնետիրական ընկերությունը հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան (այսուհետ նաև՝ Դատարան) ընդդեմ պատասխանող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փ. Սարգսյանի, երրորդ անձ Արամ Բագրատյանի՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի 23.11.2018թ. թիվ 15-4030/18 որոշումը չեղյալ ճանաչելու պահանջի մասին:

Հայցադիմումում որպես պատասխանող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փ. Սարգսյանի հասցե նշվել է ք. Երևան, Մ. Խորենացու 15 շ., Սելիտ Պլազա բիզնես կենտրոն, 7-րդ հարկ, իսկ որպես երրորդ անձ Արամ Բագրատյանի հասցե՝ ՀՀ Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի, Թումանյան 8 հասցեն:

Դատարանը (դատավոր՝ Ս. Հովսեփյան) 29.01.2019թ. որոշմամբ, արձանագրելով, որ հայցադիմումն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, որոշել է հայցադիմումն ընդունել վարույթ:

Դատարանի 13.03.2019թ. որոշմամբ նախնական դատական նիստը նշանակվել է 23.04.2019թ.:

Պատասխանողը և երրորդ անձ Արամ Բագրատյանը պատշաճ ծանուցվել են 23.04.2019թ. նշանակված դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

23.04.2019թ. նշանակված դատական նիստի արձանագրության համաձայն՝ դատական նիստին ներկայացել է հայցվորի ներկայացուցիչը: Պատասխանողը և երրորդ անձը չեն ներկայացել, թեև պատշաճ ծանուցված են եղել դատական նիստի վայրի և ժամի մասին: Գործի քննությունը համարելով դատաքննությանը նախապատրաստված, Դատարանը որոշել է գործի դատաքննությունը նշանակել 17.09.2019թ. (*Քաղաքացիական գործում 23.04.2019թ. նշանակված նախնական դատական նիստի ձայնային արձանագրման կրիչը բացակայում է*):

Թեև գործում բացակայում է ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին առանձին ակտի ձևով կայացված որոշումը, սակայն հարկ է նշել, որ Դատարանի կողմից 23.04.2019թ. կայացված՝ քաղաքացիական գործը դատաքննության նշանակելու մասին որոշմամբ Դատարանն արձանագրել է, որ **նախնական դատական նիստի ընթացքում Դատարանը պարզել է ապացուցում պահանջող փաստերի շրջանակը և ապացուցման բաշխման կանոններին համապատասխան, հայցվորի վրա է դրվել իր կողմից վկայակոչած փաստերի ապացուցման պարտականությունը:**

Նշվածից ենթադրվում է, որ 23.04.2019թ. Դատարանը կատարել է ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին գործողություն:

Հայցվորը, պատասխանողը և երրորդ անձը ծանուցվել են 17.09.2019թ. նշանակված դատաքննության ժամանակի և վայրի մասին:

17.09.2019թ. նշանակված դատաքննության արձանագրության համաձայն՝ դատական նիստին ներկայացել է միայն պատասխանող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փիրուզ Սարգսյանի ներկայացուցիչը:

Պատասխանողի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ հայցվորը չի պահպանել տարածքային ընդդատության կանոնները, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ներկայացվում է հաճախորդի բնակության վայրի առաջին ատյանի դատարան:

Սույն դեպքում հաճախորդ է հանդիսանում Արամ Բագրատյանը, որի հասցեն հայցադիմումում նշված է Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի, Թումանյան 8:

Դատարանի այն հարցին, թե. ՈՉէք միջնորդում գործն ուղարկել ըստ ընդդատության, պատասխանողի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ. ՈԳտնում ենք, որ Դատարանը պետք է որոշի, քանի որ որոշակիորեն պարզ չէ, թե ինչ հետևանք է նախատեսում քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրքն այս դեպքերի համար:

Դատարանը, ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ, 25-րդ հոդվածների և 337-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կանոններով, 17.09.2019թ. որոշում է կայացրել թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործն ըստ ընդդատության ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ատյանի դատարան ուղարկելու վերաբերյալ՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ուկրաինի ունենալով, որ նշված քաղաքացիական գործը վարույթ է ընդունվել ընդդատության կանոնների խախտմամբ, հաճախորդ հանդիսացող երրորդ անձ Արամ Բագրատյանի բնակության վայրը՝ Լոռու մարզի, ք. Ալավերդի, Թումանյան փողոցի թիվ 8 հասցեն է, Դատարանը, ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի կանոններով, գտնում է, որ գործը պետք է հանել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթից և ըստ ընդդատության ուղարկել ՀՀ Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանը:

Թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործը ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում ստացվել է 23.10.2019 թվականին:

01.11.2019թ. ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը (դատավոր՝ Վ. Հովնանյան) որոշում է կայացրել գործը ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Որ Դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26 հոդվածի 1-ին մասով ամրագրված նորմին համապատասխան քննության առնելով գործը վարույթ ընդունելու կամ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին հարցը, գտնում է, որ այն պետք է ուղարկել ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին, քանի որ համաձայն չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշած գործի տարածքային ընդդատությանը՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. գործը հանդիսանում է հայցային վարույթի կարգով քննվող գործ, մասնավորապես՝ Դատարանը ստացել է քաղաքացիական գործ ըստ հայցի «Արդշինբանկ» ՓԲԸ-ի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փ. Սարգսյանի, երրորդ անձ՝ Արամ Բագրատյանի՝ Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի 23.11.2018 թվականի թիվ 15-4030/18 որոշումը չեղյալ ճանաչելու պահանջի մասին, որով հայցվոր է «Արդշինբանկ» ՓԲԸ-ն, պատասխանող՝ ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փ. Սարգսյանը, երրորդ անձ՝ Արամ Բագրատյանը: Պատասխանող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարար Փ. Սարգսյանի գտնվելու վայրի հասցեն հայցադիմումում նշված է ք.Երևան, Մ. Խորենացու 15, «Էլիտ Պլազա» բիզնես կենտրոն, 7-րդ հարկ, հետևաբար Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը հայցադիմումը վարույթ է ընդունել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված

քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնին համապատասխան՝ ըստ պատասխանողի գտնվելու վայրի, իսկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների պահպանմամբ իր վարույթ ընդունած գործը պետք է քննի ըստ էության, թեկուզև այն հետագայում դարձել է ընդդատյա այլ դատարանի:

Եթե քննարկման առարկա դարձնենք այն հանգամանքը, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի նորմերով սահմանված իրավակարգավորման համաձայն՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի՝ կողմերի համար պարտադիր դարձած որոշումը կողմերը կարող են վիճարկել դատական կարգով ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու միջոցով, որը ներկայացվում է հաճախորդի բնակության վայրի առաջին ատյանի դատարան, հետևաբար Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը գործը վարույթ է ընդունել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ, այս պարագայում ևս Դատարանը գտնում է, որ գործն ենթակա չէ քննության ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Համաձայն սույն գործի փաստերի՝ քաղաքացիական գործով պատասխանող հանդիսացող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարարը մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը չի առարկել գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու վերաբերյալ: Այս հանգամանքը հիմնավորվում է գործում առկա հետևյալ ապացույցներով՝

-13.03.2019 թվականին Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը որոշում է կայացրել գործն ընդհանուր հայցային վարույթի կարգով քննելու և նախնական դատական նիստ նշանակելու մասին /գ.թ. 1, հատոր 2/, 23.04.2019 թվականին՝ քաղաքացիական գործը դատաքննության նշանակելու մասին /գ.թ. 9, հատոր 2/, որի պատճառաբանական մասում նշվել է, որ նախնական դատական նիստի ընթացքում, այսինքն՝ 23.04.2019 թվականին, դատարանը պարզել է ապացուցում պահանջող փաստերի շրջանակը և ապացուցման պարտականության բաշխման կանոններին համապատասխան հայցվորի վրա է դրել իր կողմից վկայակոչած փաստերի ապացուցման պարտականությունը: Այսինքն, սույն քաղաքացիական գործով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացրել է 23.04.2019 թվականին:

Պատասխանողը մինչ այդ չի առարկել գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու վերաբերյալ: Պատասխանողի կողմից ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի 23.11.2018 թվականի թիվ 15-4030/18 որոշումը չեղյալ ճանաչելու պահանջի վերաբերյալ առարկություններ ներկայացվել են Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելուց՝ 23.04.2019 թվականից հետո՝ 16.09.2019 թվականին /գ.թ. 16-37, հատոր 2/, որում առկա չէ գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու հարցի վերաբերյալ պատասխանողի առարկություն, պատասխանողը չի առարկել գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու վերաբերյալ նաև 17.09.2019 թվականին տեղի ունեցած դատաքննության ընթացքում, նշելով, որ պահպանված չեն գործի քննության տարածքային ընդդատության կանոնները, սակայն ինքը գործը ըստ տարածքային ընդդատության ուղարկելու վերաբերյալ միջնորդություն չի ներկայացնում: Հետևաբար՝ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված համարելու դեպքում անգամ, գործը ենթակա չէր հանձնման այլ դատարանի քննությանը, քաղաքացիական գործով պատասխանող հանդիսացող ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննելու հարցի վերաբերյալ չառարկելու հիմքով:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառարանությունները և եզրահանգումը.

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի և Լոռու մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների միջև գործի քննության ընդդատության շուրջ ծագած վեճը լուծելու և գործի ընդդատությունը որոշելու կապակցությամբ հարկ է վերլուծել քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատության, մեկ դատարանից մեկ այլ դատարան գործերի հանձնման, Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ գործերով տարածքային ընդդատության որոշման և դրանց հարաբերակցության վերաբերյալ հարցերը:

Այսպես.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգիրք) 21-րդ հոդվածը սահմանում է քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային

ընդդատության կանոնները, որի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի, իսկ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում՝ բնակության վերջին հայտնի վայրի առաջին ատյանի դատարան, ***եթե այլ բան սահմանված չէ սույն օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:***

Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների պահպանմամբ իր վարույթ ընդունած գործը պետք է քննի ըստ եռության, թեկուզև այն հետագայում դարձել է ընդդատյա այլ դատարանի:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 21-րդ կամ 22-րդ հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործը հանձնվում է այլ դատարանի քննությանը, եթե պատասխանողը մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելն առարկում է գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ:

Օրենսգրքի 127-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ առաջին ատյանի դատարանը վերադարձնում է հայցադիմումը, եթե՝ գործն ընդդատյա չէ տվյալ առաջին ատյանի դատարանին:

Օրենսգրքի 336-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու և ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշման հարկադիր կատարման համար կատարողական թերթ տալու վերաբերյալ դիմումներով վարույթներն իրականացվում են **սույն օրենսգրքով նախատեսված գործի քննության ընդհանուր կանոնների համաձայն, այն հատուկ կանոնների պահպանմամբ, որոնք սահմանված են սույն ենթաբաժնի դրույթներով:**

Օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ներկայացվում է հաճախորդի բնակության վայրի առաջին ատյանի դատարան:

«Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի մասին» օրենքի 2-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները. հաճախորդ՝ ֆիզիկական անձ, որն օգտվում է Կազմակերպության ծառայություններից կամ դիմում է դրանցից օգտվելու համար: (...):

Օրենսգրքի 338-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը սույն օրենսգրքի 127-րդ հոդվածով սահմանված կարգով վերադարձնում է ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը, եթե այն ներկայացվել է սույն օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի, ինչպես նաև սույն հոդվածի պահանջների խախտմամբ:

Օրենսգրքի 167-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի համաձայն՝ առաջին աստիճանի դատարանը նախնական դատական նիստի ընթացքում լուծում է ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու հարցը:

Օրենսգրքի 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 167-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-9-րդ կետերով նախատեսված հարցերը քննարկելուց հետո առաջին աստիճանի դատարանը կայացնում է ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում:

Նշված նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի դատարան:

Ընդհանուր տարածքային ընդդատության հիշյալ կանոնի հիմքում դրվել է շահի սկզբունքը, ըստ որի, իր իրավունքների պաշտպանության մեջ շահագրգռված անձը հայցը հարուցում է այն դատարան, որի իրավասության տարածքում հաշվառված է (գտնվում է) պատասխանողը:

Նշված տրամաբանությամբ տարածքային ընդդատության կանոնի սահմանումը արդարացված է, քանի որ հայցի հարուցումն ինքնին չի նշանակում, որ պատասխանողն իրոք խախտել է հայցվորի իրավունքը և նրան անպայման պետք է պարտադրել ներկայանալու հայցվորի հաշվառման (գտնվելու) վայրի դատարան:

Հայցվորի իրավունքների կամ օրինական շահերի պաշտպանության նկատառումներով հարուցված գործի վարույթում վերջինս էլ պետք է կրի դրանից առաջացող հնարավոր դժվարությունները:

Ամբողջ վերոգրյալը փաստում է այն մասին, որ ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնի սահմանումը ինքնանպատակ չէ և կոչված է սահմանելու երաշխիքներ՝ հայցվորի նախաձեռնությամբ հարուցված գործի վարույթում պատասխանողի հնարավոր դժվարությունները կանխելու համար:

Հայցադիմումը վարույթ ընդունելիս, ի թիվս այլ հանգամանքների, դատարանը պետք է պարզի արդյոք ներկայացված հայցադիմումում պահպանվել են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված տարածքային ընդդատության կանոնները, և միայն այդպիսիք պահպանված լինելու դեպքում որոշում կայացնի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին:

Հայցադիմումում տարածքային ընդդատության կանոնները պահպանված չլինելու հանգամանքը հիմք է հայցադիմումը վերադարձնելու մասին որոշում կայացնելու համար:

Այդուհանդերձ, եթե դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների խախտմամբ է վարույթ ընդունել հայցադիմումը և միայն հետո՝ գործը քննելիս է պարզել, որ այն վարույթ է ընդունել Օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ, ապա այդ գործը պետք է հանձնի ըստ ընդդատության: Ընդ որում, նշված դեպքում գործը ընդդատությամբ հանձնելու համար բավարար չէ միայն Օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ գործը վարույթ ընդունելու փաստի առկայությունը, այլ անհրաժեշտ է նաև, որ պատասխանողը ներկայացնի իր առարկությունը՝ գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ: Պատասխանողն իր առարկությունները կարող է ներկայացնել ոչ թե դատավարության ցանկացած փուլում՝ իր հայեցողությամբ, այլ՝ մինչև դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացվելուց հետո պատասխանողը այլևս չի կարող այդ հարցի կապակցությամբ ներկայացնել առարկություններ, իսկ Դատարանը՝ կայացնել որոշում գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին, քանի որ ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու վերաբերյալ հարցը լուծվում է, ընդդատության վերաբերյալ առարկությունները ներկայացվում են, իսկ քաղաքացիական գործն ըստ ընդդատության ուղարկվում է բացառապես մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը՝ գործի նախապատրաստական փուլում:

Օրենսդիրը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածով ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնը սահմանել է դիսպոզիտիվ նորմով և հնարավորություն է նախատեսել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով այլ կանոններ նախատեսված լինելու դեպքում կիրառել այդ կանոնները և այդ կանոններին համապատասխան՝ բացի պատասխանողներից, առանձնացնել դատավարության այլ մասնակիցների, որոնք պետք է օրենսդրական երաշխիքներ ստանան իրենց մասնակցությամբ դատական գործի հնարավոր անհարմարություններից և դժվարություններից:

Օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի համատեքստում, ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոններ են սահմանված նաև նույն օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 3-րդ մասով, որի համաձայն՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ

ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ներկայացվում է հաճախորդի բնակության վայրի առաջին աստյանի դատարան: Ընդ որում, հարկ է նշել, որ օրենսդիրը չի կարևորել հաճախորդի դատավարական կարգավիճակը և անկախ նրանից, թե վերջինս ինչպիսի դատավարական կարգավիճակով է մասնակցելու գործի քննությանը, իմպերատիվ նորմով սահմանել է, որ գործի քննությունը պետք է իրականացնի հենց հաճախորդի բնակության վայրի առաջին աստյանի դատարանը:

Այսինքն, տվյալ տեսակի գործերի համար օրենսդիրն առանձնացրել է հաճախորդին՝ որպես իր դեմ հարուցված գործի հնարավոր դժվարություններից օրենսդրական երաշխիքներով օժտված անձի:

Նշվածի կապակցությամբ հարկ ենք համարում անդրադառնալ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված Ոպատասխանող՝ և նույն օրենսգրքի 337-րդ հոդվածով նախատեսված Ոհաճախորդ՝ եզրույթների հարաբերակցությանը՝ ընդդատության կանոնների և դրա շրջանակներում պատասխանողին և հաճախորդին տրված իրավունքների համատեքստում:

Ինչպես արդեն վերը նշվել է, ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնները սահմանելիս օրենսդիրն առաջնորդվել է այն տրամաբանությամբ, որ հայցը պետք է ներկայացվի պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի առաջին աստյանի դատարան, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հայցվորի իրավունքների կամ օրինական շահերի պաշտպանության նկատառումներով հարուցված գործի վարույթում հայցվորը պետք է կրի դրանից բխող դժվարությունները:

Ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնների խախտմամբ հայցադիմումը վարույթ ընդունվելու դեպքում այդ հիմքով առարկելու իրավասությունը վերապահված է պատասխանողին, որպես հայցվորի նախաձեռնությամբ հարուցված գործի վարույթում հնարավոր դժվարություններից խուսափելու երաշխիքով օժտված դատավարության մասնակցի:

Այսինքն՝ պատասխանողին նման իրավունքներով օժտելը պայմանավորված է տարածքային առումով մի շարք անհարմարություններից և դժվարություններից խուսափելու նկատառումներով:

Այդ նույն նկատառումներով օրենսդիրը սահմանել է նաև, որ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը պետք է ներկայացվի հաճախորդի բնակության վայրի առաջին աստյանի դատարան՝ անկախ վերջինիս դատավարական կարգավիճակից:

Այսինքն՝ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ գործերով դիմումատուի նախաձեռնությամբ հարուցված գործի վարույթում հնարավոր դժվարություններից խուսափելու երաշխիքով օժտված դատավարության մասնակիցը հաճախորդն է:

Հաշվի առնելով օրենսդրի տրամաբանությունը՝ գործի ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնների սահմանման վերաբերյալ, կարող ենք փաստել, որ ***ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ գործերով ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնի խախտմամբ վարույթ ընդունված գործի հետագա քննության վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու իրավասությունը վերապահված է հաճախորդին և/կամ պատասխանողին:***

Ամփոփելով ամբողջ վերոգրյալը, հարկ է փաստել, որ ***ֆինանսական համակարգի հաշտարարի որոշումը չեղյալ ճանաչելու վերաբերյալ*** գործն այլ դատարանի քննությանը կարող է հանձնվել ներքոշարադրյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում.

1. Քաղաքացիական գործն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված ընդդատության կանոնի խախտմամբ,

2. Հաճախորդը և/կամ պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրել է առարկություն,

3. Առարկությունը ներկայացվել է մինչև դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Միայն նշված երեք պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր փաստել, որ գործն ըստ ընդդատության ուղարկած դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Սույն դեպքում, թեև Դատարանի (դատավոր՝ Ս. Հովսեփյան) 17.09.2019թ. որոշմամբ և գործի փաստական հանգամանքներով հիմնավորվում է, որ հայցադիմումն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել տարածքային ընդդատության կանոնների խախտմամբ, այդուհանդերձ, ինչպես արդեն վերը նշվել է, միայն այդ պայմանի առկայությունը դեռևս բավարար չէ գործն ըստ ընդդատության ուղարկելու համար:

Անհրաժեշտ է նաև, որպիսի հաճախորդը և/կամ պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրած լինի իր առարկությունը և այդ առարկությունը ներկայացված լինի ոչ թե դատավարության ցանկացած փուլում, այլ միջև

դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Մինչդեռ, սույն դեպքում, թեև գործում բացակայում է առանձին ակտի ձևով կայացված ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշումը, սակայն 23.04.2019թ. կայացված՝ քաղաքացիական գործը դատաքննության նշանակելու մասին որոշման բովանդակությունից հետևում է, որ Դատարանը 23.04.2019թ. կատարել է ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին գործողություն, իսկ հաճախորդը, սովյալը դեպքում՝ երրորդ անձ Արամ Բագրատյանը՝ Դատարանում քննելու վերաբերյալ որևէ առարկություն չի ներկայացրել: Ինչ վերաբերում է պատասխանողի ներկայացուցչի կողմից 17.09.2019թ. նշանակված գործի դատաքննությանն արված հայտարարությանը, ապա այդ կապակցությամբ հարկ է նշել, որ այն չի բովանդակում գործը Դատարանում քննելու վերաբերյալ առարկություն: Ավելին՝ Դատարանը գործը ըստ տարածքային ընդդատության ուղարկելու մասին որոշումը կայացրել է գործի դատաքննության փուլում:

Այսպիսով, սույն գործի փաստական հանգամանքների վերլուծության արդյունքում կարող ենք արձանագրել, որ

1. Թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ,

2. Գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին որոշումը կայացվել է առանց հաճախորդի և/կամ պատասխանողի կողմից սովյալ գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացված առարկության, որը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հիմքով և կատարված վերլուծությունների արդյունքում, հանդիսանում է պարտադիր պահանջ՝ նման դատական ակտ կայացնելու համար,

3. Գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին որոշումը կայացվել է գործով ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին գործողությունը կատարելուց հետո, մինչդեռ, Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4-րդ, 167-րդ հոդվածի 1-ին և 169-րդ հոդվածի 1-ին մասերով նախատեսված իրավակարգավորումների բովանդակությունից ակնհայտ է, որ ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու հարցը դատարանը լուծում է, իսկ հաճախորդը և/կամ պատասխանողն իր առարկությունները ներկայացնում է գործի քննության նախապատրաստական փուլում՝ մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշման կայացումը: Ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում

կայացվելուց հետո հաճախորդը և/կամ պատասխանողը այլևս չի կարող այդ հարցի կապակցությամբ ներկայացնել առարկություններ, իսկ Դատարանը՝ կայացնել որոշում գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին:

Վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործը ՀՀ Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին ըստ ընդդատության հանձնելու համար անհրաժեշտ փաստական և իրավական հիմքերը բացակայում են, ուստի, թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Երևան քաղաքի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

2. Սույն որոշումը և թիվ ԵԴ/0511/02/19 քաղաքացիական գործի նյութերը ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

3. Որոշման մեկ օրինակն ուղարկել Լոռու մարզի առաջին աստյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ